

Asia: VN/31908/2023

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Kommentit leikkaustoimintaa koskevista muutosehdotuksista (terveydenhuoltolaki 45 §)**

Pohde pitää ehdotettuja muutoksia pykälään perusteltuina. Nykyaikainen erikoissairaanhoidon vaatii monialaista erikoistunutta osaamista sekä laajasti tukipalveluita. Keskittämällä raskasta ympärivuorokautista leikkaussaliolosuhteita vaativaa kirurgiaa tavoitellaan osaajien riittävyyden varmistamista. Osaavan henkilökunnan riittävyydellä varmistetaan potilasturvallisuus, hoidon laatu ja vaikuttavuus. Pääallekkäisiin päivystysrinkeihin käytetyn resurssin vapautuminen päiväaikaiseen toimintaan on kannatettava tavoite.

Ehdotettu muutos mahdollistaa Pohjois-Pohjanmaalla hallitun Oulaskankaan sairaalan profiilin muutoksen. Terveystieteiden väliaikainen muutos mahdollistaa tarvittaessa profiilin muutoksen jo keväällä 2025.

Pohde tunnistaa Oulaskankaan sairaalan muutokseen liittyvän riskin siitä, että hoitopaikka tekniikkavälillä voi väliaikaisesti heikentyä. Oulaskankaan sairaalassa on leikattu vuosittain yli 800 lonkan ja polven tekniikkavälillä. Muutokseen liittyy myös riski Oulaskankaan sairaalassa työskentelevien ammattihenkilöiden pitovoimaan ja osaamisen hyödyntämisen mahdollistamisen osalta. Hallitun muutoksen toteuttamisen varmistamiseksi Pohde toivoo mahdollisimman pikaista valtioneuvoston asetusta, jossa säädettäisiin tarkemmin ja konkreettisemmin siitä, että mitä anestesioita osaamista edellyttävää kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativia toimenpiteitä Oulaskankaan sairaalassa olisi mahdollista tehdä. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella ehdotettu muutos tarkoittaisi käytännössä sitä, että raskasta kirurgiaa siirretään Oulaskankaan sairaalasta Oulun yliopistolliseen sairaalaan (OYS) ja kevyempää kirurgiaa OYS:stä Oulaskankaan sairaalaan.

Pykälän 6 momentin säädös niistä edellytyksistä, joiden täytyessä 3–5 momentissa tarkoitettua leikkaustoimintaa ja toimenpiteitä voi hankkia yksityisiltä palveluntuottajilta mahdollistaa sen, että

hyvinvointialue voi tarpeen niin vaatiessa, tietyin reunaehdoin, hankkia palveluja myös yksityisiltä palveluntuottajilta. Riskinä on hyvinvointialueen henkilökunnan siirtyminen yksityisille palveluntuottajille, jos palvelujen ostoja tehdään merkittäviä määriä. Mahdollisista hankintaan liittyvistä periaatteista sopiminen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa tuo toimintaan ehkä hieman hitautta, mutta on perusteltu vaatimus. Ns. raskaan kirurgian osalta Pohde kannattaa julkisomisteisen, sairaalan välittömässä läheisyydessä toimivan ja kiinteän toiminnallisen yhteyden sairaalaan omaavan yhtiöitetyn toiminnan mahdollistamista.

### **Kommentit kiireellisen hoidon tarpeen arviota ja kiirevastaanottotoimintaa koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 1 ja 2 momentti)**

Pykälän momentissa säädetään hyvinvointialueen veloitteesta järjestää terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin kun palvelujen saavutettavuus ja väestön palvelutarve sitä edellyttää. Muutosta aiempaan on väestön palvelutarpeen huomioiminen saavutettavuuden rinnalla. Pohde kannattaa ehdotettua muutosta.

### **Kommentit monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen keskittämistä koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 3-5 momentit ja voimaannpanolain 59 §:n kumoaminen)**

Ehdotus laajan päivystyksen ja yhteispäivystyksen termeistä luopumisesta on kannatettava ja hyvin perusteltu. Pykälän voimassa olemassa momentissa 3 on säädös, jonka mukaan hyvinvointialueet, joissa on yliopistollinen sairaala voivat väestön palvelutarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen. Tämän säädöksen kumoutuminen tarkoittaa Pohjois-Pohjanmaalla sitä, että Oulaskankaan sairaalassa ei olisi enää mahdollista pitää ympärivuorokautista väestölle avointa päivystystä. Oulaskankaan yhteispäivystyksen päättyessä Pohde kuitenkin näkee tarpeellisena järjestää Oulaskankaalla perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen Kuusamon tavoin alueen väestön palvelutarpeen toteuttamiseksi. Kustannussäästöjen toteutumisen näkökulmasta tämä muutos on perusteltu, sillä kiireellisen hoidon vastaanottoaikojen lisääminen iltaisin ja viikonloppuisin alueen eri sote-keskuksiin ei ole realistista tiukkenevassa taloustilanteessa. Oulaskankaan sairaalan profiilin muutos ja yhteispäivystyksen muutos perusterveydenhuollon ympärivuorokautiseksi päivystykseksi toisi Pohteelle arviolta 4,5 miljoonan euron kustannussäästön.

### **Kommentit ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä koskevista sääntelyehdoista (terveydenhuoltolain 51 §:n 6 momentti)**

Pykälän 6 momentissa säädetään paikkakuntaakohtaisesti niistä yksiköistä, joissa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystystä saa järjestää. Pohjois-Pohjanmaalla ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystystä saisi järjestää Kuusamossa. Pohde esittää, että perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lailla säädettävien paikkakuntien luetteloon lisätään Oulainen (Oulaskangas). Perusteluna lisäykselle on Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläosan väestön palvelujen saavutettavuus Oulaskankaan sairaalan profiilin muuttuessa. Alue on väkimäärältään suurempi kuin Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueet ja lähes yhtä suuri kuin Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon hyvinvointialueet. Kiireellisen hoidon vastaanottoaikojen lisääminen iltaisin ja viikonloppuisin alueen eri sote-keskuksiin ei ole realistista tiukkenevassa taloustilanteessa. Kustannustehokkaampi ratkaisu on ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen toteuttaminen. Raahessa ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys

loppuisi. Voimassa oleva Raahen ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon poikkeuslupa päättyy 31.12.2024. Pohteella on päätöksenteossa suunnitelma kiireellisen vastaanottoiminnan järjestämisestä Raahessa päivisin ja iltaisin klo 22 asti vuoden jokaisena päivänä. Ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen lopettamisen ja kiireellisen vastaanottoiminnan aloittamisen on arvioitu tuovan 1 miljoonan euron kustannussäästön.

### **Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat kommentit**

Rahoituksen riittävyys aiheuttaa hyvinvointialueille merkittäviä haasteita eikä taloudellisiin tavoitteisiin ole mahdollista päästä ilman kansallisia sairaaloita ja päivystyksiä koskevia päätöksiä. Kansallinen sairaaloiden ja päivystysten palveluverkon arviointi varmistaa kansallisesti tarkoituksenmukaisen, yhdenvertaisen ja porrasteisen kokonaisuuden.

Pohde tunnistaa muutoksiin liittyvät riskit, mutta toteaa samalla, että ilman nyt ehdotettavia muutoksia vaarannetaan ja heikennetään ehkäisevän terveydenhuollon ja perusterveydenhuollon palveluja koska osaavaa henkilökuntaa ei riitä nykyisiin rakenteisiin. Jos ehdotetut muutokset jäisivät tekemättä, talouden tasapainottoimet tulisi hakea jostakin muusta toiminnasta kuin sairaala- ja päivystysverkosta.

### **Kommentit muista säädösmuutosehdotuksista**

Ei kommenttia

### **Kommentit esityksen vaikutusarvioista**

Ei kommenttia

### **Tiivistelmä annettavan lausunnon sisällöstä**

Pohteen näkemyksen mukaan muutosehdotukset ovat pääosin kannatettavia.

Pohde esittää, että perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen lailla säädettävien paikkakuntien luetteloon lisätään Oulainen (Oulaskangas).

Pohde toivoo mahdollisimman pikaisesti valtioneuvoston asetusta, jossa säädettäisiin tarkemmin ja konkreettisemmin siitä, että mitä anestesiologista osaamista edellyttävää kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativia toimenpiteitä Oulaskankaan sairaalassa olisi jatkossa mahdollista tehdä.

### **Kommentit sosiaalipäivystystä koskevasta erillisestä muistiosta**

Ei kommenttia

Nevala Terhi  
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue - Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue,  
Aluehallitus